

Havainnot Tulliniemestä ennen Hangon lintuaseman perustamista

Karno Mikkola

Tähän yhteenvedoon on koottu Tulliniemestä ennen Hangon lintuaseman perustamista 4.2.1979 julkaistut havainnot. Lähteinä on käytetty alla lueteltuja julkaisuja. Lisäksi on tarkistettu havainnoitsijoilta joitakin mainituissa lähteissä esiintyneitä havaintoja, joista paikaksi oli ilmoitettu vain Hanko, Hankoniemi tms. Jos Tulliniemen osuus tuntui mainitsemisen arvoiselta, se on esitetty seuraavassa. Myös muutamia aikaisemmin julkaisemattomia tietoja on lisätty. Näistä mainittakoon erityisesti Timo Reunalalta saadut tiedot vuosilta 1964-67.

Vuodenaikaiskatsauksien julkaiseminen Helsingistä ja sen ympäristöstä alkoi, kun valtakunnallinen Lintumies-lehti vuonna 1965 perustettiin. Ensimmäinen katsaus koski talvea 1964-65. Talvi-, kevät- ja syyskatsaukset ilmestyivät Lintumiehessä säännöllisesti, kunnes ne talvikatsauksesta 1970-71 alkaen siirtyivät Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen nuorisosaaston jäsentiedotteeseen. Paikallisyhdistys Tringan perustamisen jälkeen ne siirtyivät syyskatsauksesta 1973 alkaen Tringan jäsentiedotteeseen, joka puolestaan alkoi ilmestyä painettuna jäsenlehtenä vuonna 1979, samana vuonna kun Halias perustettiin. Kesäkatsauksia on julkaistu vuodesta 1974 alkaen Tringassa. Syyskatsauksen 1973 osalta on huomautettava, että siinä ilmoitetaan harvinaisuushavainnot julkaistavan myöhemmin

Lintumiehessä, mitä ei kuitenkaan koskaan tapahtunut.

Katsaukset koskivat pitkään pelkästään Helsingin retkeilyaluetta, joka ulottui enintään Inkooseen lännessä. Hankoniemen tuloa laajemmin helsinkiläisten retkeilyn piiriin on vaikea tarkasti määritellä, mutta se tapahtui vasta 1970-luvun puolella. Retkeilyaktiiviteettia Hankoniemelle kuvastaa se, että nuorisosaaston jäsentiedotteissa vuosina 1972-73 mainitaan Hangosta vain kolme havaintoa (pensaskerttu 4.5.1972, sepelhanhi 21 ja AB yht. 80 12.5.1973 sekä isosirri 30.5.1973 7 yksilöä).

Faunistista lintutietoa julkaistiin ennen Lintumiehen perustamista

Ornis Fennicassa ja jonkin verran vielä tuon vuoden jälkeenkin. Ornis Fennican läpikäynti vuodesta 1962 alkaen ei kuitenkaan tuottanut tähän artikkeliin yhtäkään havaintoa. Lintumiehen numeroista löytyi RK:n hyväksymiä harvinaisuushavaintoja lukuun ottamatta vain yksi tiedonanto Tulliniemestä.

Havainnoitsijoista käytetyt lyhenneet: Markku Huhta-Koivisto MHK, Sakari Kauppinen SK, Kalevi Keynäs KK, Risto Lammin-Soila RLS, Karno Mikkola KoM, Jörgen Palmgren JP, Visa Rauste VR, Timo Reunala TR, Matti Sievinen (†) MS, Timo Toivonen TT, Antero Topp AT, Pertti Uusivuori PU, Seppo Vuolanto SV.

Havainnointia Haliaksen kallioilla 1960-luvulla. © Arno Reunala, Halias, 19.1.1964.

Lähteet

Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen nuorisosaaston jäsentiedote 1972-73.

Tringa 1974-1980.

Ornis Fennica 1962-1980.

Lintumies 1965-1989.

Mikkola, K. 1997: Kaksikymmentäkaksi vuotta Tvärminnestä Haliakselle. -Tringa 24:14-19.

Ojala, M. 1986: Tringan alueen harvinaiset talvilinnut. -Tringa 13: 118-119.

Salminen, P., Sisula, H. 1974: Pyrsöttöaismylly Hankoniemen kärjessä. -Lintumies 9:120.

Tennilä, M. 1985: Päämuutto Länsi-Uudellamaalla. -Tringa 12: 58-67 ja 102-110.

Uusivuori, P. 1980: Aika kääntyy syksyyn päin eli muistelmia eräältä hienolta lokakuun retkeltä. -Tringa 7: 92-93.

Käyskentelyä Haliaksella. © Arno Reunala, Halias, 19.1.1964.

Kyhmyjoutsen	18.12.1966	2		TR ym	TR
Kyhmyjoutsen	12.12.1973	1*1'		KoM, JP	Tr 2/74
Kyhmyjoutsen	18.12.1973	1'		KoM, JP	Tr 2/74
Kyhmyjoutsen	13.2.1974	2 ad p (kevään ekat)		JP	Tr 3/74
Kyhmyjoutsen	4.6.1974	1		VR	Tr 1/75
Kyhmyjoutsen	4.12.1978	4*2' (koko Hankoniemi 16*17')		MHK, KoM	Tr 4/79, MHK
Pikkujoutsen	28.12.1974	1'	A. Aaltonen, T. Pakkala		Tr 3/75
Laulujoutsen	19.1.1964	28*17' (koko Hankoniemi 110)		TR ym	TR
Laulujoutsen	3.1.1965	6*10' (koko Hankoniemi 220)		TR ym	TR
Laulujoutsen	18.12.1966	41*1'		TR ym	TR
Laulujoutsen	9.1.1967	5"		TR ym	TR
Laulujoutsen	23.12.1972	15"	K. Lahtela, KoM		KoM
Laulujoutsen	11.1.1973	18*2'		KoM, MS	KoM
Laulujoutsen	31.1.1973	21*3'		KoM ym	KoM
Laulujoutsen	18.12.1973	2"		KoM, JP	Tr 2/74
Laulujoutsen	4.12.1978	30*9' (koko Hankoniemi 105*21')		MHK, KoM	Tr 4/79, MHK
Merihanhi	18.3.1977	1 m (kevään ens.)		MHK, KoM	Tr 1/78
Valkoposkihanhi	11.10.1974	770 (2a) m; ilm. sama a270 oli läht. Laajikselta, mukana Bra ber 4		AT	Tr 2/75
Valkoposkihanhi	10.4.1975	2 m		AT	Tr 4/75
Valkoposkihanhi	19.4.1977	1 E		KoM, MS	Tr 1/78, KoM
Anser/Branta	11.10.1974	3200 m		AT	Tr 2/75
Ristisorsa	6.4.1976	1/ saapui (kevään ens.)		JP, P. Puhjo	Tr 1/77
Tukkasotka	12.12.-22.1.74	/1		KoM, JP	Tr 2/74
Tukkasotka	19.4.1978	370		MHK ym	Tr 1/79
Tukkasotka	9.1.1979	1		KoM, S. Niiranen, H. Pakkala, VR	Tr 4/79, KoM

Telkkä *Bucephala clangula* on ollut Haliaksella tuttu näky jo vuosikymmenten ajan ja talvella lajin tapaa melkoi-
sella varmuudella, jos avovettä on jäljellä. © Juha Saari, Espoo, 3.8.2004.

Lapasotka	13.1.1977	1/		MHK, KoM	Tr 5/77
Haahka	19.1.1964	1		TR ym	TR
Haahka	12.12.1973	/11		JP	Tr 2/74
Haahka	18.12.1973	/4		KoM	Tr 2/74
Haahka	8.1.1974	1/10		KoM, JP, PU	Tr 2/74
Haahka	22.1.1974	12		KoM, JP, PU	Tr 2/74
Haahka	13.2.1974	12		KoM, JP, PU	Tr 2/74
Allihaahka	7.-15.5.1974	1/		JP	Tr 3/74
Alli	13.1.1977	3		MHK, KoM	Tr 5/77
Alli	18.1.1977	2		MHK, KoM	Tr 5/77
Mustalintu	8.2.1975	/1		A. Aaltonen, T. Pakkala	Tr 3/75
Piikkasiipi	19.1.1964	3		TR ym	TR
Piikkasiipi	22.1.1974	/9		KoM, JP	Tr 2/74
Piikkasiipi	13.2.1974	/2		KoM, JP	Tr 2/74
Piikkasiipi	27.2.1974	9		KoM, MS, T. Väisänen	Tr 2/74, KoM
Piikkasiipi	5.3.1974	/7		KoM, JP	Tr 2/74
Piikkasiipi	4.12.1977	2/ W ja /1 p		SK ym	Tr 4/78
Piikkasiipi	11.1.1978	1/		SK ym	Tr 4/78
Piikkasiipi	4.12.1978	/1		MHK, KoM	Tr 4/78
Telkkä	22.11.1969	15.00-15.45	145 (12a) m	KK, KoM, SV	Tr 1/97, KoM
Telkkä	12.12.1973	1k5n		KoM, JP	Tr 2/74
Telkkä	18.12.1973	/1		KoM, JP	Tr 2/74
Telkkä	9.12.1976	14		KoM, JP	Tr 5/77
Telkkä	13.1.1977	/1		MHK, KoM	Tr 5/77
Tukkakoskelo	3.1.1965	4k1n		TR ym	TR
Tukkakoskelo	18.12.1973	17		KoM, JP	Tr 2/74

Tukkakoskelo	22.1.1974	1/		
Tukkakoskelo	13.2.1974	1/	KoM, JP	Tr 2/74
Tukkakoskelo	11.1.1978	1/	KoM, JP	Tr 2/74
Isokoskelo	12.12.1973	90	SK, KoM	Tr 4/78
Isokoskelo	22.1.1974	53	KoM, JP	Tr 2/74
Isokoskelo	13.2.1974	60	KoM, JP	Tr 2/74
Isokoskelo	5.3.1974	30	KoM, JP	Tr 2/74
Isokoskelo	13.3.1974	79	KoM, JP	Tr 2/74
Isokoskelo	22.1.1976	450 (koko Hankoniemi 730)	KoM	KoM, JP
Isokoskelo	13.1.1977	165 (avovesialue Tulliniemi-Långör yht. 300)	MHK, KoM	Tr 5/77, MHK
Isokoskelo	18.1.1977	130 (Hangon eteläranta yht. 150)	MH-K, KoM	Tr 5/77, KoM
Peltopyy	27.2.1974	16	KoM, MS, T. Väisänen	Tr 2/74, KoM
Kuikka	9.12.1976	1	KoM, JP	Tr 5/77
Kuikka	4.12.1978	1 m 1 p	MHK, KoM	Tr 4/79
Jääkuikka*	24.11.1976	1 tp/juv	KoM, JP, MS	LM 13:59
Gavia sp	19.1.1964	1	TR ym	TR
Gavia sp	3.1.1965	1+1 lennossa	TR ym	TR
Gavia sp	14.3.1975	1 tp/juv	KoM, JP	Tr 3/75, KoM
Gavia sp	18.12.1977	1	S. Niiranen ym	Tr 4/78
Silkkuiikku	22.12.1977	1	PU ym	Tr 4/78
Härkälintu	30.11.1977	1	MHK, KoM	Tr 3/78
Silkkuiikku/härkä- lintu	11.1.1978	1	SK, KoM	Tr 4/78

Haliaksen hyviin talvilajeihin lasketaan mm. tukkakoskelo *Mergus serrator*, joita muualla Tringan alueella ei talvisin juuri ole tavattu. © Jari Kostet, 23.6.2004.

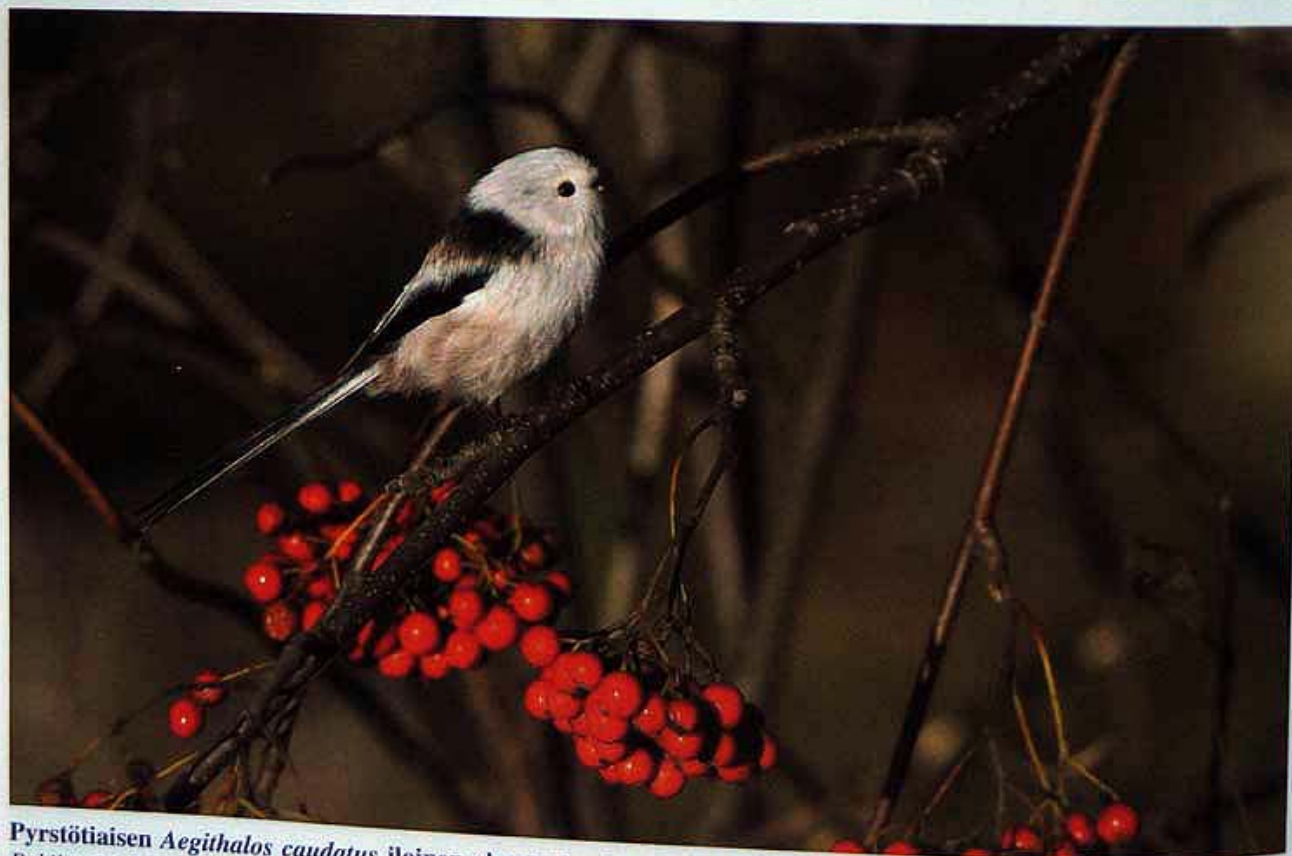

Talvella 1964 Haliaksen alueella oli runsaasti joutsenia *Cygnus cygnus*. © Arno Reunala, *Halias*, 19.1.1964.

Merimetso	28.2.1975	1 SW		AT	Tr 4/75
Merimetso	25.1.1977	1 E		KoM, JP, VR	Tr 5/77
Merimetso	11.1.1978	1 SE		SK, KoM	Tr 4/78
Phalacrocorax sp	8.1.1974	1 SW		KoM, PU	Tr 2/74
Hermaahaikara	2.4.1974	1 E		KoM, H. Parkkonen, SV	Tr 3/74, KoM
Kaulushaikara	12.4.1976	äskettäin kuollut maakuopassa		KK	Tr 1/77
Kattohaikara	15.4.1976	2 WSW		H. Favorin, J. Haapala, M. Lammin-Soila	Tr 1/77, LM 14:22
Merikotka	8.2.1978	1 p ja kotka sp 1		MHK, KoM, VR	Tr 4/78
Hal / Aqu	12.12.1973	1 luodolla		KoM, JP	Tr 2/74
Varpushaukka	4.10.1973	88 SW-WSW 6.30-11.15		PU	Tr 3/74, Tr 3/80
Varpushaukka	22.12.1977	1 S/SSE		PU ym	Tr 4/78
Varpushaukka	23.9.1978	124 m 6-12		PU, J. Vickholm	Tr 3/79
Hiirihaukka	8.-21.1.1978	1		SK ym	Tr 4/78
Piekana	4.12.1977	1		SK ym	Tr 4/78
Tuulihaukka	12.-13.12.1973	1		KoM, JP	Tr 2/74
Tuulihaukka	11.-17.1.1978	1		SK ym	Tr 4/78
Ampuhaukka	23.9.1978	4 m		PU, J. Vickholm	Tr 3/79
Nuolihaukka	8.10.1974	1 NE		JP	Tr 2/75
Pfalco	19.1.1964	1		TR ym	TR
Nokikana	13.2.1974	1		KoM, JP	Tr 3/74
Meriharakka	4.4.1976	1-2 p		D. Forsman	Tr 5/76
Meriharakka	17.7.1977	97		KoM, JP	Tr 3/78
Avosetti*	2.5.1976	1		KK, KoM, M. Sulander	LM 13:62, Tr 5/77
Avosetti*	26.4.1977	1		KoM, P. Puhjo, M. Ryy-nänen, MS	LM 13:136
Mustajalkatylli*	3.5.1977	/1		H. Muukkonen, T. Pettay	LM 13:136
Isosirri	23.5.1974	2		L. Laine	Tr 3/74
Isosirri	17.9.1974	1		JP	Tr 2/75
Isosirri	1.10.1974	1		RLS, JP	Tr 2/75
Pulmussirri	3.9.1976	1		KoM	Tr 4/77
Pulmussirri	17.8.1978	2		KoM	Tr 4/79
Lehtokurppa	7.1.1975	1		RLS, KoM, PU	Tr 3/75
Lehtokurppa	11.3.1975	1 (ilm. muuttanut)		KoM, JP	Tr 3/75
PK (Cal sp)	22.11.1969	1		KK, KoM, SV	KoM

Merikihu	3.7.1974	2			
Merikihu	22.4.1975	1 t		P. Komi	Tr 1/75
Merikihu	19.4.1978	1 t		KoM, JP	Tr 4/75
Merikihu	17.8.1978	1* m		MHK, KoM, JP, VR	Tr 1/79
Pikkulokki	19.11.1974	1'		KoM	Tr 3/79
Kalalokki	18.1.1973	89 W		JP	Tr 2/75
Kalalokki	22.1.1974	1427 SW-W		KoM, JP	Tr 2/74
Merilokki	22.1.1976	30 (koko Hankoniemi 57)		KoM, JP	Tr 3/76, JP
Merilokki	2.3.1976	kymmeniä		KoM, JP, VR	Tr 1/77, JP
Larus sp	22.1.1974	500 SW-W		KoM, JP	Tr 2/74
Pikkukajava	2.4.1974	1' tippui ja lähti SSE, lis. 1' SE		KoM, H. Parkkonen, SV	Tr 3/74, KoM
Ruokki	19.1.1964	1 kuollut länsirannalla		TR ym	TR
Riskilä	12.12.1973	5		KoM, JP	Tr 2/74
Riskilä	22.1.1974	3		KoM, JP	Tr 2/74
Riskilä	13.2.1974	2		KoM, JP	Tr 2/74
Riskilä	4.12.1978	15 (koko Hankoniemi 30)		MHK, KoM	Tr 4/79, MHK
Turturikyöhy	15.10.1977	1 W/E		PU, P. Väyrynen	Tr 3/78
Tunturipöllö	25.2.1975	1		KoM, JP, MS, PU	Tr 3/75
Hiiripöllö	15.12.1968	1		KK, KoM	KoM
Sarvipöllö	5.3.1974	1		KoM, JP, SV	KoM
Harmaapäätikka	4.10.1973	1 saapui		KoM, TT, PU	Tr 3/80
Palokärki	8.10.1974	1		JP	Tr 2/75
Valkoselkätikka	3.11.1976	1		L. Kaila (†), KoM	Tr 4/77
Pikkutikka	4.10.1973	15 SW-WSW (6a, suurin a4), 4 p 6.30-11.15		KoM, TT, PU	Tr 3/74, Tr 3/80
Pikkutikka	29.10.1974	1,1 SW, 3 p 7.45-9.45		JP	Tr 2/75
Kiuru	4.10.1973	300 m 6.30-11.15		KoM, TT, PU	Tr 3/80
Kiuru	17.1.1975 alk.	1 keväaseen asti		PU	Tr 3/75
Isokirvinen*	16.9.1975	1		KoM, M. Nissinen, P. Puhjo, MS	LM 14:130
Nummikirvinen*	2.9.1973	1		J. Koistinen, A. Nummi- la, JP, AT	LM 14:131
Niittykirvinen	4.12.1974	1		KoM, JP	Tr 3/75
Niittykirvinen	10.2.1975	1		R. Kivivuori, H. Pieta- rinen	Tr 3/75
Lapinkirvinen	3.9.1976	nn 15 (koko Hankoniemi nn 38)		KoM, JP	Tr 4/77, JP
Tihti	8.1.1974	183 (10a) WSW 30 min:ssa		KoM, PU	Tr 2/74
Tihti	13.2.1974	3		KoM, JP	Tr 3/74
Tihti	5.3.1974	2 WSW		KoM, JP	Tr 3/74
Tihti	8.3.1978	32 (3a) SW		KoM	Tr 4/78
Rautialnen	28.1.1979	1		nimetön	Tr 4/79
Punarinta	28.12.1974	1		A. Aaltonen, T. Pakkala	Tr 3/75
Mustapäätasku*	19.4.-2.5.1973	1/		L. Laine, T. Lukkari- nen ym	LM 14:131
Räkättirastas	18.1.1977	8 m		MHK, KoM	KoM
Punakylkirastas	4.12.1978	2		MHK, KoM	KoM
Kulorastas	4.10.1973	26 m 6.30-11.15		KoM, TT, PU	Tr 3/80
Turdus sp	21.4.1976	8000 SW-W (70 % ili, 5 % phi, 25 % pil)		MHK, KoM	Tr 5/76
Lehtokerttu	2.11.1977	1		MHK, KoM	Tr 3/78
Tiltalti	17.1.1975	1		KoM, TT, PU	Tr 3/75, 1/97
Tiltalti	12.4.1977	1, kevään eka		KoM, P. Puhjo, PU	Tr 1/78

Pyrstötiainen	24.10.1971	parhaimmillaan 100-150	P. Salminen, H. Sisula	LM 9, 120
Pyrstötiainen	12.10.1977	108 liikkuvaa (Tringan syksyn huippu)	KoM	Tr 3/78
Hömötiainen	25.9.1975	20 m	RLS ym	Tr 2/76
Lapintiaisen	20.10.1977	1	MHK, KoM	Tr 1/79
Kuusitiainen	25.9.1975	2000 m	RLS ym	Tr 2/76, 3/85
Kuusitiainen	20.4.1976	2 N	H. Hongisto	Tr 5/76
Sinitiaisen	25.9.1975	70 m	RLS ym	Tr 2/76
Sinitiaisen	20.10.1976	n. 150 SW	H. Favorin	Tr 4/77
Talitiaisen	25.9.1975	2800 m	RLS ym	Tr 2/76, 3/85
Pähkinänakkeli	8.10.1974	1 NE	KoM, JP	Tr 2/75
Pähkinänakkeli	19.4.1977	1 lähti NE	KoM ym	Tr 1/78
Puukipijä	3.11.1976	1 W hyvin korkealla, 1 levoton lenteli	KoM, JP	Tr 4/77
Pikkulepinkäinen	20.10.1976	1 juv	H. Favorin	Tr 4/77
Närhi	4.10.1973	32 m 6.30-11.15	KoM, TT, PU	Tr 3/80
Naakka	4.10.1973	384 etupäässä W-WNW 6.30-11.15	KoM, TT, PU	Tr 3/74, Tr 3/80
Naakka	22.1.1974	1W kalalokkiparvessa	KoM, JP	Tr 2/74
Varis	4.10.1973	1225 m 6.30-11.15	KoM, TT, PU	Tr 3/80
Kottarainen	4.10.1973	7640 SW-WSW, suurimmat parvet 300-400, 6.30-11.15	KoM, TT, PU	Tr 3/74, Tr 3/80
Kottarainen	29.10.1974	1490 SW-W 7.45-9.45	JP	Tr 2/75
Kottarainen	4.12.1974	2 WSW/ENE	JP	Tr 3/75
Kottarainen	20.10.1977	570 S-SW	MHK	Tr 3/78
Kottarainen	2.11.1977	680 S	MHK, KoM	Tr 3/78
Kottarainen	4.12.1978	1	MHK, KoM	KoM
Varpunen	4.10.1973	1180 SW-WSW (23a, suurimmat 140 ja 120) 6.30-11.15	KoM, TT, PU	Tr 3/74, Tr 3/80

Pyrstötiaisen *Aegithalos caudatus* iloinen olemus kuuluu Haliaksen-syksyiseen menoon vaellusvuosina. © Matti Rekikä, 26.9.2004.

Varpusella *Passer domesticus* oli melkoisia muuttoja 1970-luvulla. Tulevaisuudessa näyttää siltä, että varpusta joutuu haeskelemaan saadakseen edes lajin vuodenpinnaksi. © Juha Saari, Helsinki, 14.8.2004.

Varpunen	20.3.1974	2 m	JP	Tr 3/74
Varpunen	8.10.1974	34 (3a) m, lis. ä, 7.00-9.00	JP	Tr 2/75
Varpunen	31.10.1975	20 WSW ja ä	RLS ym	Tr 2/76
Pikkuvarpunen	25.3.1974	1	KoM, JP	Tr 3/74
Peippo	4.10.1973	9000 m	KoM, TT, PU	Tr 3/80, KoM
Peippo	18.12.1977	2 S	SK ym	Tr 4/78
Järipelppo	4.12.1978	1	MHK, KoM	KoM
Viherpeippo	12.12.1973	6 S	KoM, JP	Tr 2/74
Viherpeippo	8.1.1974	1 SSW	KoM, JP	Tr 2/74
Viherpeippo	11.1.1978	39 (3a) W	SK ym	Tr 4/78
Tikli	10.10.1978	29 m	PU	Tr 3/85
Vihervarpunen	8.1.1974	65 (5a) S-SW 20 min:ssa	KoM, JP	Tr 2/74
Vihervarpunen	25.9.1975	16000 m	RLS ym	Tr 2/76
Urpainen	18.1.1977	190	MHK, KoM	Tr 5/77
Kirjosipikäpylintu	27.9.1974	6 WSW	L. Laine	Tr 2/75
Punatulkku	8.1.1974	13 SW	KoM, JP	Tr 2/74
Punatulkku	22.1.1974	10 SW, 2 NE	KoM, JP	Tr 3/74
Punatulkku	22.1.1976	59 (9a) SW-W ja 2a kuultu	KoM, JP	Tr 3/76
Punatulkku	11.1.1978	15 (2a) SW	SK ym	Tr 4/78
Nokkavarpunen	13.4.1976	1 lähti NE	PP, AT ym	Tr 1/77
Nokkavarpunen	18.12.1977	1	SK ym	Tr 4/78
Pulmunen	22.1.1976	ä	KoM, JP	Tr 3/76
Pulmunen	22.12.1977	6 SW	PU ym	Tr 4/78
Keltasirkku	18.12.1977	1 SW	SK ym	Tr 4/78
Pajusirkku	17.11.1976	1 m	PU	Tr 4/77